Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

10 юли 2025 година [*] [i]

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за разследване — Директива 2014/41/ЕС — Член 2, буква в), подточка ii) — Понятието „друг компетентен орган, действащ в качеството си на разследващ орган в наказателното производство“ — Компетентност да се разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право — Действия по претърсване, които изискват разрешение от съдия-следовател — Член 6, параграфи 1 и 2 — Условия за издаване на европейска заповед за разследване“

По дело C-635/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Kammergericht (Висш областен съд Берлин, Германия) с акт от 20 октомври 2023 г., постъпил в Съда на 23 октомври 2023 г., в рамките на производство по признаване и изпълнение на европейска заповед за разследване, издадена по отношение на

WBS GmbH,

при участието на

Generalstaatsanwaltschaft Berlin

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: K. Jürimäe (докладчик), председател на състава, K. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от втори състав, M. Gavalec, Z. Csehi и F. Schalin, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: M. Krausenböck, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 ноември 2024 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за WBS GmbH, от K. Schaefer, Rechtsanwalt,

[*] Език на производството: немски.

– за Generalstaatsanwaltschaft Berlin, от J. Scherf,

– за германското правителство, от J. Möller, M. Hellmann, A. Sahner и J. Simon, в качеството на представители,

– за естонското правителство, от M. Kriisa, в качеството на представител,

– за латвийското правителство, от J. Davidoviča, K. Pommere и S. Zābele, в качеството на представители,

– за полското правителство, от B. Majczyna и J. Sawicka, в качеството на представители,

– за португалското правителство, от J. I. Barbosa de Pinho, P. Barros da Costa и J. Ramos, в качеството на представители,

– за шведското правителство, от H. Eklinder, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от H. Leupold и J. Vondung, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 13 февруари 2025 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 2014 г., стр. 1).

2 Запитването е отправено във връзка с искане за изпълнение в Германия на европейска заповед за разследване, издадена от Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Служба за предотвратяване и борба с корупцията, Латвия) (наричана по-нататък „KNAB“) относно процесуално-следствени действия по отношение на WBS GmbH.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 5—8, 10 и 11 от Директива 2014/41 гласят:

„(5) След приемането на рамкови решения 2003/577/ПВР [на Съвета от 22 юли 2003 година за изпълнение в Европейския съюз на решения за обезпечаване на имущество или доказателства (ОВ L 196, 2003 г., стр. 45; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 125)] и 2008/978/ПВР [на Съвета от 18 декември 2008 година относно европейската заповед за предаване на доказателства с цел получаване на предмети, документи и данни, които да се

използват в производства с наказателен характер (ОВ L 350, 2008 г., стр. 72)] стана ясно, че съществуващата рамка за събиране на доказателства е твърде разпокъсана и усложнена. Ето защо е необходим нов подход.

(6) В Стокхолмската програма, приета от Европейския[…] съвет на 10—11 декември 2009 г., Европейският съвет намери, че следва да продължи работата за установяване на цялостна система за събиране на доказателства при дела с трансгранично измерение въз основа на принципа на взаимно признаване. Европейският съвет посочи, че действащите понастоящем инструменти в тази област съставляват фрагментиран режим и е необходим нов подход, който да се основава на принципа на взаимно признаване, но същевременно да е съобразен и с гъвкавостта на традиционната система за правна взаимопомощ. Поради това Европейският съвет призова за цялостна система, която да замени всички действащи в момента в тази област инструменти, включително Рамково решение [2008/978], и ко[я]то да обхваща, доколкото е възможно, всички видове доказателства, да съдържа срокове за изпълнение и да ограничава максимално основанията за отказ.

(7) Този нов подход се основава на един-единствен инструмент, наречен Европейска заповед за разследване (ЕЗР). ЕЗР следва да се издава с цел да се извършат едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия за събиране на доказателства в държавата, изпълняваща ЕЗР („изпълняващата държава“). Това включва получаването на доказателства, с които изпълняващият орган вече разполага.

(8) ЕЗР следва да има хоризонтален обхват и поради това следва да се отнася за всички процесуално-следствени действия, насочени към събиране на доказателства. Въпреки това създаването на съвместен екип за разследване и събирането на доказателства в рамките на такъв екип изисква[т] специфични правила, които е по-добре да се уредят отделно. Ето защо, без да се засяга прилагането на настоящата директива, съществуващите инструменти следва да продължат да се прилагат за този вид процесуално-следствено действие.

[…]

(10) ЕЗР следва да се съсредоточи върху процесуално-следственото действие, което трябва да бъде извършено. Издаващият орган е в най-подходяща позиция да решава, въз основа на известните му данни относно съответното разследване, кое процесуално-следствено действие да бъде използвано. Изпълняващият орган обаче следва, когато е възможно, да използва друг вид процесуално-следствено действие, ако посоченото действие не съществува в неговото национално право или не би било използвано при сходен национален случай. Възможността да се използва или не дадено процесуално-следствено действие следва да се отнася за случаите, когато посоченото процесуално-следствено действие съществува в правото на изпълняващата държава, но може да се използва законосъобразно само в определени случаи, като например когато действието може да се извършва само по отношение на престъпления с определена степен на тежест, срещу лица, които вече са заподозрени в определена степен или със съгласието на засегнатото лице. Изпълняващият орган може да прибегне и до друг вид процесуално-следствено действие, когато с него ще бъде постигнат същият резултат, както с процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР, но със средства, нарушаващи в по-малка степен основни права на засегнатото лице.

(11) ЕЗР следва да бъде предпочетена, когато изпълнението на дадено процесуално-следствено действие изглежда пропорционално, подходящо и приложимо в съответния случай. Следователно издаващият орган следва да се увери, че търсените доказателства са необходими и пропорционални за целта на производството, че избраното процесуално-следствено действие е необходимо и пропорционално с оглед събирането на тези доказателства и че ЕЗР следва да бъде издадена, за да се привлече друга държава членка към събирането на тези доказателства. Същата преценка следва да се осъществява при процедурата по потвърждаване, когато съгласно настоящата директива се изисква потвърждаване на ЕЗР. Изпълнението на ЕЗР не следва да бъде отказвано на основания, различни от определените в настоящата директива. При все това изпълняващият орган следва да има право да избере процесуално-следствено действие, което нарушава неприкосновеността в по-малка степен, отколкото посоченото в съответната ЕЗР действие, при условие че с него могат да бъдат постигнати сходни резултати“.

4 Съгласно член 2, буква в) от тази директива:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

в) „издаващ орган“ означава:
   i) съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, компетентен по разглеждания случай; или
   ii) друг компетентен орган, определен от издаващата държава, който в съответния случай действа в качеството си на разследващ орган в наказателното производство и е компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право. Освен това, преди да бъде предадена на изпълняващия орган, ЕЗР се потвърждава след проверка на съответствието ѝ с условията за издаване на ЕЗР по настоящата директива, по-специално условията, посочени в член 6, параграф 1 от настоящата директива, от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор в издаващата държава. Когато ЕЗР е потвърдена от съдебен орган, този орган може също да бъде разглеждан като издаващ орган за целите на предаването на ЕЗР“.

5 Член 6 от посочената директива, озаглавен „Условия за издаване и предаване на ЕЗР“, гласи:

„1. Издаващият орган може да издаде ЕЗР само[…] ако са изпълнени следните условия:

а) издаването на ЕЗР е необходимо и пропорционално на целта на производствата, посочени в член 4, като се отчитат правата на заподозряното или обвиняемото лице; и

б) процесуално-следственото(ите) действие(я), посочено(и) в ЕЗР, би(ха) могло(ли) да бъде(ат) разпоредено(и) при същите условия в сходен национален случай.

2. Условията, посочени в параграф 1, се преценяват от издаващия орган за всеки отделен случай.

3. Когато изпълняващият орган има основания да счита, че условията, посочени в параграф 1[,] не са изпълнени, той може да се консултира с издаващия орган за важността

на изпълнението на ЕЗР. След тази консултация издаващият орган може да реши да оттегли ЕЗР“.

6 Член 10, параграфи 3 и 4 от същата директива предвижда:

„3. Изпълняващият орган може също така да прибегне до процесуално-следствено действие, различно от посоченото в ЕЗР, когато с процесуално-следственото действие, избрано от изпълняващия орган, ще бъде постигнат същият резултат, но със средства, нарушаващи неприкосновеността на лицето в по-малка степен, отколкото процесуално-следственото действие, посочено в ЕЗР.

4. Когато изпълняващият орган реши да се възползва от посочената в параграфи 1 и 3 възможност, той най-напред уведомява издаващия орган, който може да реши да оттегли или да допълни ЕЗР“.

7 При издаването на ЕЗР издаващият орган попълва и подписва формуляр, чийто образец се съдържа в приложение А към Директива 2014/41. Уводната част на този образец има следния текст:

„Настоящата ЕЗР е издадена от компетентен орган. Издаващият орган удостоверява, че издаването на настоящата ЕЗР е необходимо и пропорционално за целта на посоченото в заповедта производство при зачитане на правата на заподозряното или обвиняемото лице, както и че поисканите [процесуално-следствени действия могат да бъдат разпоредени при същите условия в сходен национален случай. Отправям искане за извършване на посоченото(ите) по-долу процесуално-следствено(и) действие(я), при надлежно отчитане на поверителността на разследването, и за предаване на доказателствата, събрани в резултат на изпълнението на ЕЗР]“.

Германското право

8 Член 91d, параграф 1 от Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (Закон за международната правна взаимопомощ по наказателни дела) от 23 декември 1982 г. (BGBl. 1982 I, стр. 2071) гласи следното:

„Молбата за правна помощ е допустима само когато молещата държава членка е използвала за целта актуалния вариант на формуляра в приложение А или приложение В към [Директива 2014/41] и същият:

1. е издаден от съдебен орган по смисъла на член 2, буква в), подточка i) от [Директива 2014/41], или

2. е издаден от друг орган, определен за компетентен от молещата държава членка, различен от посочените в точка 1, и е потвърден от орган по раздел Л, точка 1 от формуляра в приложение А към [Директива 2014/41]“.

Латвийското право

9 Съгласно член 887[1], параграф 1 от Kriminālprocesa likums (Наказателно-процесуален кодекс, Latvijas Vēstnesis, 2005 г., бр. 74), когато в рамките на наказателно производство е необходимо да се извърши процесуално действие на територията на друга държава — членка на Европейския съюз, преди да се започне наказателното преследване, провеждащият производството орган преценява при изготвянето на ЕЗР дали тя е пропорционална и необходима с оглед на разследваното престъпление, след което наблюдаващият прокурор също проверява дали процесуалното действие, което се иска да бъде извършено от другата държава — членка на Съюза, е в съответствие с изискванията на закона и преценява дали същото е необходимо и пропорционално с оглед на разследваното престъпление. Преди изготвянето на ЕЗР провеждащият производството орган предприема всички мерки, които биха били необходими, ако процесуалното действие се извършваше в Латвия.

10 Претърсването е уредено в членове 179—185 от Наказателно-процесуалния кодекс. В член 179, параграф 1 от този кодекс претърсването се определя като процесуално-следствено действие, което има за цел принудително обследване на помещения, местности, превозни средства или лица с цел откриване и изземване на търсената вещ, когато има достатъчно основания да се предполага, че тя се намира в претърсваните места.

11 Член 180, параграф 1 от посочения кодекс предвижда, че претърсването се извършва по решение на съдия-следовател или на съд. Съдия-следователят основава решението си на предложението на провеждащия производството орган и на приложените към това предложение материали.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

12 На 5 април 2019 г. KNAB образува наказателно производство срещу няколко длъжностни лица на фондация със седалище в Рига (Латвия) за измами в големи размери, незаконно разхищаване на чуждо имущество в големи размери, както и за подправка на документи и използване на подправени документи. В рамките на разследването KNAB преценява, че е необходимо да издаде ЕЗР за претърсването на намиращи се в Берлин (Германия) служебни помещения на предприятията FF GmbH и WBS. За целта KNAB иска от съдия-следователя в Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Рижки градски съд, крайградски район Видземе, Латвия) да разреши това процесуално-следствено действие в съответствие с членове 179 и 180 от Наказателно-процесуалния кодекс.

13 С две разпореждания от 24 април 2019 г. този съдия-следовател уважава искането на KNAB с мотива, от една страна, че има основание да се предполага, че в помещенията на тези две предприятия се намират документи, информационни носители и предмети, които имат значение за наказателното производство, и от друга страна, че претърсването, което цели откриването и изземването на тези документи, информационни носители и предмети, е необходимо и пропорционално.

14 На 25 април 2019 г. KNAB издава ЕЗР (наричана по-нататък „процесната ЕЗР“), с която отправя до германските власти искане за разпит на двама свидетели и за привеждане в изпълнение на посочените в предходната точка две разпореждания за претърсване. Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Главна прокуратура на Република Латвия) потвърждава процесната ЕЗР и я предава на Staatsanwaltschaft Berlin (Прокуратура Берлин, Германия).

15 Сезиран от Прокуратура Берлин, Amtsgericht Berlin-Tiergarten (Районен съд Берлин-Тиргартен, Германия) разпорежда претърсване на служебните помещения на предприятията FF и WBS. При проведените на 13 май 2019 г. претърсвания са иззети множество доказателства.

16 WBS сезира Kammergericht (Висш областен съд Берлин, Германия), който е запитващата юрисдикция, с искане този съд да установи, че не следва да се допуска доказателствата, събрани в изпълнение на процесната ЕЗР, да бъдат предадени на Република Латвия.

17 В подкрепа на искането си WBS се позовава на решение от 16 декември 2021 г., Специализирана прокуратура (Данни за трафика и местонахождението) (C-724/19, наричано по-нататък „решение Специализирана прокуратура“, EU:C:2021:1020), от което следвало, че за процесуално-следствено действие, което съгласно правото на издаващата държава членка може да бъде разпоредено само от съд, ЕЗР може да бъде надлежно издадена само от орган, който има такова качество. В случая обаче, от една страна, KNAB не била съд, а от друга страна, съгласно латвийското право само съд бил компетентен да разпореди подобно действие по претърсване.

18 Прокуратура Берлин отправя въпрос до Главна прокуратура на Република Латвия дали процесната ЕЗР евентуално може да бъде преиздадена от съд. Главна прокуратура на Република Латвия отговаря отрицателно, тъй като латвийското право не допуска това.

19 При тази обстановка запитващата юрисдикция иска да установи дали по висящото пред нея дело са приложими изведените в решение Специализирана прокуратура принципи, което би било основание да констатира, че предаване на доказателствата в изпълнение на процесната ЕЗР не е допустимо.

20 На първо място, запитващата юрисдикция отбелязва, че по делото, по което е постановено това решение, органът, издал ЕЗР, може да бъде квалифициран като „издаващ орган“ съгласно член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41, докато по настоящото дело KNAB е „друг компетентен орган, определен от издаващата държава“, по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от тази директива. Запитващата юрисдикция съответно иска да установи дали отговорът, даден от Съда в посоченото решение, е приложим и когато ЕЗР е издадена от орган от категорията на органите по втората разпоредба.

21 Според запитващата юрисдикция точки 29 и 30 от решение Специализирана прокуратура могат да се разбират в смисъл, че „друг компетентен орган“ по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от посочената директива може да действа като издаващ ЕЗР орган, дори ако съгласно националното право съответното процесуално-следствено действие може да бъде разпоредено само от съд, стига все пак този съд да участва на друг етап от производството.

22 На второ място, настоящото дело се различавало от делото, по което е постановено решение Специализирана прокуратура, по това, че процесуално-следственото действие, предмет на процесната ЕЗР, макар съгласно латвийското право да е можело да бъде

разпоредено само от съд, е било преди издаването на тази заповед разрешено от латвийски съдия-следовател, който го е счел за необходимо и пропорционално. Поради това обстоятелство мотивите, които Съдът излага в точки 32—38 от посоченото решение, за да обоснове своето тълкуване на член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41, били ирелевантни в случая по главното производство.

23 Така, първо, според запитващата юрисдикция Съдът е приел, от една страна, че единствен органът, компетентен да разпореди процесуално-следствено действие съгласно националното право, може да изпълни задълженията за проверка и мотивиране на въпросното действие, и от друга страна, че издаващият орган може да издаде ЕЗР само ако посоченото в тази заповед процесуално-следствено действие би могло да бъде разпоредено при същите условия в сходен национален случай.

24 По делото, с което е сезирана, запитващата юрисдикция преценява, че органът, който съгласно националното право е компетентен да разпореди процесуално-следственото действие, е изпълнил предвидените в член 6, параграф 1, буква а) от Директива 2014/41 задължения за проверка и за мотивиране на това действие, доколкото компетентният латвийски съдия-следовател е сметнал, че процесните претърсвания са необходими и пропорционални. Освен това издаващият орган издал процесната ЕЗР при същите условия, при които в сходен национален случай биха могли да бъдат разпоредени процесуално-следствени действия, тъй като преди издаването на тази заповед съд е разрешил действието по претърсването.

25 Второ, според запитващата юрисдикция Съдът е приел в решение Специализирана прокуратура, че по националното право издаващият ЕЗР орган трябва да бъде органът, компетентен да разпореди в рамките на национално производство процесуално-следственото действие, предмет на тази заповед, тъй като в противен случай би се усложнила и застрашила въведената с Директива 2014/41 опростена и ефикасна система за правна взаимопомощ.

26 От една страна обаче, тази юрисдикция се съмнява в релевантността на подобно съображение в случая, след като именно подобно изискване може да усложни процедурата за правна взаимопомощ.

27 Всъщност в някои държави членки, като Германия, разследващият съдебен орган нямал централна роля в разследването, а участвал само по конкретни поводи, и по-специално за да разреши определени процесуално-следствени действия, поискани от прокурора. При тези обстоятелства, ако се приеме, че само този съд може да се квалифицира като „издаващ орган“ по смисъла на Директива 2014/41, при все че на практика именно прокуратурата отговаря за разследването, това би довело до забавяне на правната взаимопомощ, по-специално в хипотезата, в която изпълняващият орган решава да отправи до издаващия орган запитване на основание член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 2014/41. Процедурата за взаимопомощ би могла да се усложни и поради факта, че в някои държави членки някои процесуално-следствени действия може да не са от изключителната компетентност на националните съдилища, а да са разпореждани от други органи. В такъв случай не би било изключено изпълняващият орган да се окаже сезиран с две ЕЗР, издадени от два различни субекта.

28 От друга страна, според запитващата юрисдикция следва да се направи аналогия със съдебната практика, установена с решение от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (C-509/18, EU:C:2019:457), относно европейската заповед за арест, от което следвало, че органът, който разпорежда издаването на националната заповед за арест, може да бъде различен от този, който издава европейската заповед за арест.

29 При тези обстоятелства Kammergericht (Висш областен съд Берлин) решава да спре производството и да отправи до Съда следния преюдициален въпрос:

„Може ли ЕЗР, отнасяща се до действие, което съгласно правото на издаващата държава е в правомощията само на съдилищата, да бъде издадена от друг компетентен орган по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от Директива [2014/41] в сътрудничество с несъдебен потвърждаващ орган, когато съд на издаващата държава предварително е разрешил процесуално-следственото действие, като е изпълнил предвидените в Директива 2014/41 задължения за проверка и мотивиране?“.

По преюдициалния въпрос

30 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41 трябва да се тълкува в смисъл, че като „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба може да се квалифицира определен от издаващата държава административен орган, който в съответния случай действа в качеството на разследващ орган в наказателното производство и чиито процесуално-следствени действия, които предполагат намеса в основните права на съответното лице, трябва да бъдат разрешени преди това от съдебен орган в съответствие с националното право.

31 Член 2, буква в) от Директива 2014/41 дефинира съответно в подточки i) и ii) понятието „издаващ орган“ като „съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, компетентен по разглеждания случай“ или „друг компетентен орган, определен от издаващата държава, който в съответния случай действа в качеството си на разследващ орган в наказателното производство и е компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право“.

32 Така от текста на член 2, буква в), подточка ii) от тази директива следва, че „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба е национален орган, който отговаря на следните три кумулативни условия.

33 Първо, от употребата на думата „друг“ следва, че такъв орган не е някой от съдебните органи, посочени в член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41, тоест съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, а орган, например административен, който е определен от издаващата държава членка за компетентен да издава ЕЗР.

34 Второ, този орган трябва да е органът, който в съответния случай действа в качеството си на разследващ орган в наказателното производство.

35 Трето, въпросният орган трябва да е компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право.

36 Що се отнася до случая по главното производство, безспорно е, че KNAB отговаря на първите две от тези условия. Всъщност от преписката, с която разполага Съдът, е видно, от една страна, че в качеството си на административен орган KNAB не попада в категорията на органите по член 2, буква в), подточка i) от Директива 2014/41. От друга страна, в съответствие с националното право KNAB е разследващият орган по делата за противодействие на корупцията и именно тя е определена за компетентна да издава ЕЗР по тези дела.

37 Запитващата юрисдикция обаче не е сигурна дали въпросният орган отговаря на третото от тези условия, споменато в точка 35 от настоящото решение, а именно да е „компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право“.

38 В това отношение тази юрисдикция подчертава, че сред процесуално-следствените действия, предмет на процесната ЕЗР, единствено действията по разпит на свидетели е можело да бъдат разпоредени направо от KNAB, без да е необходимо преди това разрешение от съдия-следовател. За сметка на това, процесните действия по претърсване на търговски помещения, доколкото водят до намеса в основните права на съответното лице, е трябвало в съответствие с латвийското право да бъдат разрешени от такъв съдия по направеното от KNAB нарочно искане.

39 При това положение запитващата юрисдикция иска да разбере дали фактът, че съгласно латвийското право, преди да могат да бъдат изпълнени, исканите от KNAB действия по претърсване трябва да бъдат разрешени от съдия-следовател, означава, че този орган не може да се счита за компетентен да разпореди събирането на доказателства в съответствие с националното право, по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41.

40 Тъй като не може само въз основа на текста на член 2, буква в), подточка ii) от тази директива да се даде отговор на този въпрос, следва в съответствие с постоянната съдебна практика да се вземат предвид контекстът и целите, преследвани с правната уредба, от която тази разпоредба е част (вж. в този смисъл решения от 17 ноември 1983 г., Merck, 292/82, EU:C:1983:335, т. 12, и от 21 декември 2023 г., G. K. и др. (Европейска прокуратура), C-281/22, EU:C:2023:1018, т. 46 и цитираната съдебна практика).

41 На първо място, следва да се вземе предвид контекстът, в който се вписва тази разпоредба.

42 Първо, член 6, параграф 1, буква а) от посочената директива, във връзка със съображение 11, член 6, параграф 2 и приложение А към нея, задължава издаващия орган да провери необходимостта и пропорционалността на процесуално-следственото действие, предмет на ЕЗР, с оглед на целта на производството, в което тази заповед е била издадена и при отчитане на правата на заподозряното или обвиняемото лице (вж. в този смисъл решение Специализирана прокуратура, т. 32).

43 Освен това, що се отнася до хипотезата, в която ЕЗР е издадена от „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41, от второто изречение на тази разпоредба следва, че преди да бъде предадена на изпълняващия орган, тази заповед се потвърждава след проверка на съответствието ѝ с условията за издаване на ЕЗР по тази директива, и по-специално условията по член 6, параграф 1 от нея, „от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор“.

44 Следователно, както генералният адвокат отбелязва в точка 45 от заключението си, издаването на ЕЗР от „друг компетентен орган, определен от издаващата държава“, по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41, предполага проверка на необходимостта и пропорционалността на тази заповед на два етапа от производството в издаващата държава членка, а именно, от една страна, при издаването ѝ в националното производство по разследване, и от друга страна, при потвърждаването ѝ от съдебен орган, преди да бъде предадена на изпълняващия орган.

45 В случая колебанията на запитващата юрисдикция дали KNAB има качеството „издаващ орган“ се отнасят до първия от тези два етапа на проверка. Всъщност, що се отнася до втория етап, безспорно е, че преди предаването ѝ на изпълняващия орган процесната ЕЗР е била потвърдена от прокурор, и по-точно от Главна прокуратура на Република Латвия, която е преценила необходимостта и пропорционалността на тази заповед в съответствие с разпоредбите на посочената директива.

46 В това отношение от съображение 10 от Директива 2014/41 е видно, че съгласно тази директива издаващият орган е в най-подходяща позиция да решава, въз основа на известните му данни относно съответното разследване, кое процесуално-следствено действие да бъде използвано (решение Специализирана прокуратура, т. 37).

47 Както бе припомнено в точка 34 от настоящото решение, за да се счита за „издаващ орган“ по смисъла на Директива 2014/41, визираният в член 2, буква в), подточка ii) от тази директива „друг орган“ трябва да е разследващият в съответния случай орган. Тази позиция му позволява, тъй като са му известни данните относно съответното разследване, да извърши в съответствие с член 6, параграф 1, буква а) от посочената директива проверка на необходимостта и пропорционалността на процесуално-следственото действие, което иска да бъде извършено в друга държава членка в рамките на ЕЗР.

48 Само по себе си обаче обстоятелството, че правото на издаващата държава членка обвързва разпореждането на исканите от разследващия орган процесуално-следствени действия с условието те да са разрешени преди това от съдия-следовател, когато предполагат намеса в основните права на съответното лице, не е пречка този разследващ орган да се приеме за „компетентен да разпорежда събирането на доказателства в съответствие с националното право“ по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41 и следователно да се квалифицира като „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба.

49 Всъщност подобно изискване позволява да се гарантира, че преценката на необходимостта и пропорционалността на въпросните действия, извършвана от разследващия орган на посочения в точка 42 от настоящото решение първи етап, подлежи на контрол от съдия, за да може последният в частност да потвърди, че планираните действия са необходими и не засягат непропорционално основните права на заподозряното или обвиняемото лице.

50 Второ, тълкуването в точка 48 от настоящото решение се потвърждава от член 6, параграф 1, буква б) от Директива 2014/41.

51 Всъщност съгласно тази разпоредба издаващият орган може да издаде ЕЗР само при условие че процесуално-следственото(ите) действие(я), посочено(и) в тази заповед, би(ха) могло(ли) да бъде(ат) разпоредено(и) при същите условия в сходен национален случай.

52 Като използва изразите „при същите условия“ и „в сходен национален случай“, член 6, параграф 1, буква б) от посочената директива поставя единствено в зависимост от правото на издаващата държава определянето на точните условия, които се изискват за издаването на ЕЗР. Целта на тази разпоредба е да се избегне заобикалянето на правилата и гаранциите, предвидени в правото на издаващата държава (вж. в този смисъл решение от 30 април 2024 г., M.N.(EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, т. 92 и 97).

53 Както е видно от преписката, с която разполага Съдът, изискването планираното от KNAB в рамките на ЕЗР процесуално-следствено действие да се разрешава от съдия-следовател, когато предполага намеса в основните права на съответното лице, представлява именно такова предвидено в латвийското право условие, на което трябва да отговарят и равностойните процесуално-следствени действия, извършвани само на латвийска територия.

54 В това отношение следва да се уточни, че процесният случай се различава от този, по който е постановено решение Специализирана прокуратура.

55 Всъщност последното дело се отнася до тълкуването не на подточка ii), а на подточка i) от член 2, буква в) от Директива 2014/41 в хипотеза, при която прокурорът издава в досъдебната фаза на наказателното производство ЕЗР с цел събиране на данни за трафика и местонахождението, свързани с далекосъобщения, при все че в сходен национален случай разпореждането на процесуално-следствено действие за достъп до такива данни е от изключителната компетентност на съдия.

56 Трето, тълкуване на член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41, различно от възприетото в точка 48 от настоящото решение, би било в разрез с направеното от законодателя на Съюза разграничение между органите съответно по член 2, буква в), подточка i) и по член 2, буква в), подточка ii) от тази директива.

57 С това разграничение законодателят е искал да даде възможност да се квалифицират като „издаващи органи“ по смисъла на посочения член 2, буква в) несъдебните органи, които съгласно националното право провеждат наказателното разследване в националното производство и са компетентни да разпореждат процесуално-следствени действия.

58 Ако се приеме, че участието на съдебен орган на посочения в точка 42 от настоящото решение първи етап на проверка, което се изисква от националното право, за да се разреши разпореждането на някои от тези действия, непременно означава, че само този съдебен орган би могъл да се квалифицира като „издаващ орган“, това би довело до положение, при което единствено съдебните органи по член 2, буква в), подточка i) от тази директива са компетентни да издават ЕЗР, при все че тези съдебни органи участват в националното наказателно разследване само по конкретни поводи.

59 Подобно тълкуване съответно би лишило член 2, буква в), подточка ii) от същата директива от полезното му действие, тъй като предвид факта, че визираните в тази разпоредба органи не трябва да имат качеството на „съдебни органи“, е оправдано държавите членки да обвързват с процесуални гаранции разпорежданите от тези органи процесуално-следствени действия, по-специално изисквайки, както в случая, процесуално-следствените действия, предполагащи намеса в основните права на съответните лица, преди това да се разрешават от съдебен орган.

60 На второ място, що се отнася до целите на Директива 2014/41, видно от съображения 5—8 от нея, тя цели съществуващата разпокъсана и усложнена рамка за събиране на доказателства по наказателни дела с трансгранично измерение да бъде заменена и чрез въвеждането на опростена и по-ефикасна система, основана на един-единствен инструмент, наречен „ЕЗР“, да се улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да се допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (решение Специализирана прокуратура, т. 36 и цитираната съдебна практика).

61 Както бе припомнено в точка 46 от настоящото решение, съгласно посочената директива издаващият орган е в най-подходяща позиция да решава, въз основа на известните му данни относно съответното разследване, кое процесуално-следствено действие да бъде използвано.

62 Ето защо с оглед на това съображение, както и на целите за опростяване и ефикасност на процедурата, които са в основата на Директива 2014/41, изглежда оправдано националният орган, който действително провежда наказателното разследване, да може да се квалифицира като „издаващ орган“ по смисъла на член 2, буква в), подточка ii) от тази директива, при все че някои от процесуално-следствените действия, които той иска да бъдат извършени, трябва, когато предполагат намеса в основните права на съответното лице, преди това да бъдат разрешени от съдебен орган в съответствие с националното право.

63 Такова тълкуване на член 2, буква в), подточка ii) от посочената директива дава възможност да се гарантира, че когато такъв орган планира няколко процесуално-следствени действия в рамките на едно и също наказателно производство, някои от които изискват разрешение от съдия-следовател, а други не, в качеството си на „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба той издава една-единствена ЕЗР за всички тези процесуално-следствени действия.

64 Това тълкуване дава възможност и да се улесни евентуалната комуникация между издаващия и изпълняващия ЕЗР орган съгласно член 6, параграф 3 или член 10, параграф 4 от същата директива.

65 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41 трябва да се тълкува в смисъл, че като „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба може да се квалифицира определен от издаващата държава административен орган, който в съответния случай действа в качеството на разследващ орган в наказателното производство и чиито процесуално-следствени действия, които предполагат намеса в основните права на съответното лице, трябва да бъдат разрешени преди това от съдебен орган в съответствие с националното право.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 2, буква в), подточка ii) от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси

трябва да се тълкува в смисъл, че

като „издаващ орган“ по смисъла на тази разпоредба може да се квалифицира определен от издаващата държава административен орган, който в съответния случай действа в качеството на разследващ орган в наказателното производство и чиито процесуално-следствени действия, които предполагат намеса в основните права на съответното лице, трябва да бъдат разрешени преди това от съдебен орган в съответствие с националното право.

Подписи

[i] След първоначалната електронна публикация на този текст е направено изменение в точка 2.